

Breed)^o

Empowerment of VET system through sustainable entrepreneurial initiatives in quality pig breeding

**Motyvacijos vadovas
kokybiškam kiaulių
veisimui**

Profesinio rengimo sistemos gerinimas pasitelkiant
tvarų verslumą kiaulių veisimo procese
2019-1-IT01-KA202-007785

Co-funded by the
Erasmus+ Programme
of the European Union

Motyvacijos vadovas kokybiškam kiaulių veisimui

Autoriai:

Asociacija MINTIES BITĖS, Lietuva

Bendraautoriai:

DINAMICA SCRL, Italija

UNIVERSITY OF THESSALY, Graikija

ISTITUTO DI ISTRUZIONE SUPERIORE "ANTONIO
ZANELLI", Italija

GRAN SASSO - LAGA NATIONAL PARK, Italija

ESCOLA PROFISSIONAL COOPERATIVA
EPRALIMA, Portugalija

SZKOŁA GŁÓWNA GOSPODARSTWA WIEJSKIEGO
W WARSZAWIE, Lenkija

Grafinis dizainas:

EPRALIMA - ESCOLA PROFISSIONAL ALTO LIMA,
C.I.P.R.L., Portugalija

Šis projektas finansuojamas remiant Europos Komisijai. Šis leidinys atspindi tik autoriaus požiūrį, todėl Komisija negali būti laikoma atsakinga už bet kokį jame pateikiamos informacijos naudojimą.

Motyvacijos vadovas kokybiškam kiaulių veisimui

Table of Contents

Įvadas	6
1 Motyvavimas dalyvauti mokymuose	7
2 Pagrindiniai komunikacijos įgūdžiai: skaitmeniniai, kalbiniai ir socialiniai	7
3 Orientavimasis skaitmeninėje aplinkoje	11
4 Kiaulių auginimo lauke principai ir būdai.....	13
5 Kiaulienos produkcija: tradiciniai gaminiai, kultūros paveldas ir rinka.....	15
6 Klientų pasitenkinimo principai	18
7 Tvarumo principai susiję su aplinkos ir biologinės įvairovės apsauga	20
8 Tvarumo principai susiję su socialiniu pripažinimu	22
9 Žingsniai, vedantys nuo verslo idėjos iki tvaraus verslo kūrimo, užtikrinančio klientų pasitenkinimą, aplinkos ir biologinės įvairovės apsaugą ir visuomenės pritarimą	23
Išvada	25
Literatūra.....	26

> Įvadas

Kiaulė buvo vienas pirmųjų gyvūnų, prijaukintų daugiau nei prieš 6000 metų, o kinai pirmieji augino laukines kiaules maistui. Šiuo metu kiaulių yra visuose žemynuose, išskyrus Antarktidą, tačiau jų auginimas yra sudėtingas procesas ir reikalauja turėti žinių, kaip tinkamai jas prižiūrėti, kad būtų užtikrinta jų gerovė ir aplinkos apsauga.

Šis **motyvacijos vadovas** skirtas kiaules auginantiems verslininkams (būsiamiems arba esamiems) ir yra sukurtas siekiant skatinti teigiamą požiūrį į „Atvirąjį projekto BREED švietimo išteklių priemonių rinkinį profesiniam mokymui tvarioms verslininkystės iniciatyvoms kokybiško kiaulių veisimo srityje įgyvendinti.“ Rinkinį sudaro 14 modulių, kuriuose galima rasti įvairios informacijos apie kiaules ir su jų auginimu susijusius dalykus. Šiuos modulius parengė projekto BREED partneriai. Priemonių rinkinį rasite čia: <https://www.pigbreedtraining.eu>

Šį motyvacijos vadovą sudaro 9 skyriai, skirti svarbiems kiaulių auginimo aspektams aptarti.

Šie skyriai yra:

- Motyvavimas dalyvauti mokymuose
- Pagrindiniai komunikacijos įgūdžiai: skaitmeniniai, kalbiniai ir socialiniai
- Orientavimasis skaitmeninėje aplinkoje
- Kiaulių auginimo lauke principai ir būdai
- Kiaulienos produkcija: tradiciniai gaminiai, kultūros paveldas ir rinka
- Klientų pasitenkinimo principai
- Tvarumo principai susiję su aplinkos ir biologinės įvairovės apsauga
- Tvarumo principai susiję su socialiniu pripažinimu
- Žingsniai, vedantys nuo verslo idėjos iki tvaraus verslo kūrimo, užtikrinančio klientų pasitenkinimą, aplinkos ir biologinės įvairovės apsaugą ir visuomenės pritarimą

Vienas iš pagrindinių projekto **tikslų** – padėti naujiems ar esamiems kiaulių veisėjams įgyti naujų kompetencijų ir panaudoti žinias savo versle, todėl kiekviename skyriuje pateikiami ne tik teoriniai, bet ir praktiniai patarimai.

1 | Motyvavimas dalyvauti mokymuose

Besimokantieji galės studijuoti 14 modulių.

Šie moduliai yra:

Nr.	Modulio pavadinimas
1	Europos, nacionaliniai ir regioniniai laisvėje auginamų kiaulių reglamentai
2	Dirvožemio ir požeminio vandens pokyčiai, susiję su kiaulių veisimu lauke
3	Į orą išmetamas azotas veisiant lauke
4	Įranga, reikalinga laisvai laikomų kiaulių auginimui
5	Laisvai laikomų kiaulių auginimo būdai
6	Lauke auginamų gyvūnų poreikiai ir maisto racionas
7	Aspektai, susiję su gyvūnų gerove
8	Laisvai laikomų kiaulių etologija
9	Kiaulių sveikatos problemos ir kitos grėsmės, susijusios su veisimu laisvėje
10	Bandos tankis
11	Mėsos, gautos iš lauke auginamų gyvulių, kokybė
12	Pagrindinė rinkodaros veikla
13	Skaitmeninės komunikacijos priemonės
14	Internetinė prekyba

2 | Pagrindiniai komunikacijos įgūdžiai: skaitmeniniai, kalbiniai ir socialiniai

Bendravimas yra gyvybiškai svarbus mūsų sveikatai, santykiams ir, žinoma, visai veiklai, kurią atliekame kaip funkcionuojantys žmonės (Hannawa ir Spitzberg, 2015). Tyrimai parodė aiškų ir teigiamą ryšį tarp veiksmingų tarpasmeninių įgūdžių ir daugybės privalumų, tokių kaip stipriau jaučiamas laimės jausmas, didesnis atsparumas stresui ir psichosocialinėms problemoms. Gebėjimas sklandžiai bendrauti yra bene svarbiausias iš visų įgūdžių. Tai leidžia mums perduoti informaciją kitiems žmonėms ir suprasti, kas mums sakoma. Jums tereikia stebėti, kaip kūdikis įdėmiai klausosi mamos ir bando kartoti jos skleidžiamus garsus, kad suprastumėte, koks esminis yra noras bendrauti.

Bendravimas yra paprasčiausias informacijos perkėlimas iš vienos vietos į kitą. Tai gali būti balsu (šnekant), raštu (naudojant spausdintą ar skaitmeninę laikmeną, pvz., knygas, žurnalus, svetaines ar el. laiškus), vizualiai (naudojant logotipus, žemėlapius, diagramas ar grafikus) arba neverbaliniu būdu (naudojant kūno kalbą, gestus ir balso toną bei aukštį). Praktiškai dažniausiai būna naudojamas kelių iš aukščiau paminėtų būdų derinys.

Procesų kompiuterizavimas pradėtas taikyti nuo 1990-ųjų pradžios. Po beveik 30 metų mobilumas, debesų kompiuterija, daiktų internetas (IoT), papildytoji realybė, socialiniai tinklai ir decentralizuotos viešosios skaitmeninės sandorių „buhalterijos knygos“, pvz., „blockchain“, skatina įmones imtis naujų

skaitmeninių klientų įtraukimo būdų ir IT pagrįstų procesų.

Nuo 2000-ųjų vidurio iki šių dienų išmanieji įrenginiai ir socialinės platformos stipriai įtakoja komunikacijos būdus ir atveria naujus bendravimo su klientais kanalus. Tuo pačiu metu skaitmeninė komunikacija padidino vartotojų lūkesčius, susijusius su kelių kanalų prieiga prie informacijos, ir iš esmės pakeitė klientų aptarnavimo patirtį, kuri yra „Klientas dėmesio centre“ metodo dalis, taip pat komunikacijos proceso įgyvendinimą realiu laiku.

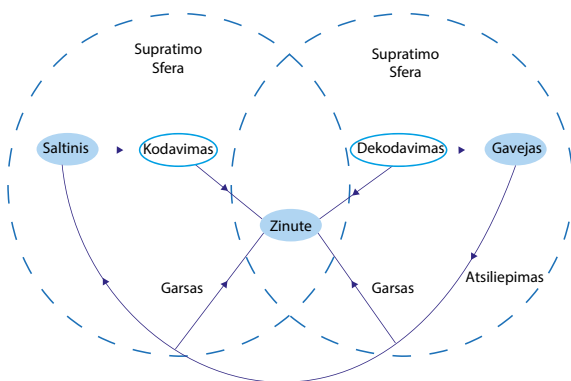
Atsiradus naujoms technologijoms, visos pramonės šakos vykdo įvairias iniciatyvas, siekdamos atrasti ir išnaudoti technologijų naudą.

Bendravimas ir skaitmeninės komunikacijos formos Apžvalga ir apibrėžimas

Komunikaciją galima apibrėžti kaip „informacijos, idėjų, požiūrių ar emocijų perdavimą iš vieno asmens ar grupės kitai (ar kitiems), visų pirma per simbolius.“ (Theodorson & Theodorson, 1969). „Pranešimas, kuriame yra pagrindinė proceso vertė, reiškia informaciją, iliustruotą žodžiais, ženklais ir signalais.“ (Nordquist, 2017). Yra ir kitų svarbių komponentų, įskaitant šaltinį, kodavimo ir dekodavimo procesą, imtuvus ir kitus elementus, kurie pavaizduoti paveikslėlyje Nr. 1. Nepaisant paprastų modelio komponentų, komunikacijos sėkmė priklauso nuo šių veiksnių sąsajų.

Paveikslėlis Nr. 1. Linijinis komunikacijos modelis

Paveikslėlis Nr.1- Linijinis komunikacijos modelis

Spartus skaitmeninių technologijų, ypač interneto ir jo pritaikymo, vystymasis, mobiliųjų įrenginių technologijos leido bendrauti naujomis formomis ir kanalais, be jau žinomų, tokių kaip laikraščiai, televizija, knygos ir kt., kurie dar yra vadinami tradicine komunikacija. Sąvoka skaitmeninė komunikacija reiškia bet kokio tipo komunikaciją, vykstančią skaitmeninėje aplinkoje per elektroninę laikmeną. Tai reiškia, kad bendraudami ar keisdami informaciją internetu ar telekomunikacijomis, žmonės bendrauja skaitmeniniu būdu.

Skaitmeninio bendravimo formos

Dėl aukštųjų technologijų plėtros skaitmeniniam perdavimui įvairiose laikmenose buvo naudojama daugybė ryšių formų. Kalbėdami apie skaitmeninę komunikaciją, žmonės dažniausiai galvoja apie internetą kaip apie populiariausią atvejį. Tačiau skaitmeninis amžius visuomenei atnešė daugiau įrankių nei tik internetas. Toliau išvardijamos kai kurios pagrindinės skaitmeninės komunikacijos formos, kurios šiais laikais užima svarbią vietą verslo aplinkoje.

• Internetas ir elektroniniai laiškai

Internetas, žinomas kaip tinklas, jungiantis skirtingus kompiuterius visame pasaulyje. Tai yra didžiulis ryšio kanalas, kurį 2007 m. naudojo 972 mln. naudotojų (Philip Kotler, 2008). Kita vertus, el. paštas nuo pat jo pristatymo septintajame dešimtmetyje buvo laikomas svarbia skaitmeninės komunikacijos priemone tiek viešojoje, tiek privačiojoje aplinkoje.

• Mobilieji telefonai

Anksčiau naudojantis mobiliaisiais telefonais susisiekimo būdai buvo tik skambučiai ir tekstinių pranešimų siuntimas (SMS). Dėka išmaniųjų telefonų su 3G ir Wi-Fi proveržio 2000-ųjų viduryje ir 4G bei 5G pastaraisiais metais, mobilieji telefonai tapo skaitmeniniais perdavimo įrenginiais, turinčiais daug komunikacijos tipų. Dabar per šią elektroninę laikmeną galima siųsti daugialypės terpės pranešimus, balso žinutes ir daryti vaizdo skambučius.

• Fizinės skaitmeninės laikmenose

Didėjant skaitmeninio perdavimo poreikiams, žmonės turi saugoti duomenis skaitmeninėje aplinkoje. Skaitmeniniais failais keičiamasi kasdien internete. Tai taip pat yra įtraukiančio skaitmeninio žmonių bendravimo forma.

• Socialiniai tinklai

Būtina paminėti revoliucinį socialinių tinklų poveikį skaitmeninei komunikacijai. Kadangi ši komunikacijos forma atlieka esminį vaidmenį, ji bus išsamiai aptarta kitoje dalyje, pateikiant daugiau informacijos.

Kaip pagerinti virtualaus bendravimo įgūdžius?

Žvelgiant iš tarpasmeninės perspektyvos, bet koks teigiamas bendravimas yra sveikas. Žemiau pateikiami keli patarimai, kaip pagerinti bendravimo įgūdžius skaitmeniniame pasaulyje:

Naudokite socialinius tinklus

Socialiniai tinklai yra viena geriausių galimybių efektyviai bendrauti skaitmeninėje erdvėje ir dažnai laikoma geriausiu būdu užmegzti ar plėtoti santykius internete. Norėdami pradėti tobulinti savo skaitmeninio bendravimo įgūdžius, rinkitės socialinius tinklus, nes tai yra puiki vieta pradėti. Veiksmingiausios socialinių tinklų platformos profesionaliam bendravimui yra „Facebook“, „Twitter“ ir „LinkedIn“. „Facebook“ yra pati visapusiškiausia, komunikacijai skirta, socialinė platforma, apimanti nuotraukas, vaizdo įrašus, žinutes ir virtualias grupes. „Twitter“ puikiai tinka trumpiems pokalbiams ir susisiekti su žmonėmis, kurių galbūt nepažįstate. „LinkedIn“ iš esmės yra „Facebook“ „versija verslui“ ir yra puikus vieta užmegzti ryšius savo karjeros srityje.

Naujas galimybes atveria nuotolinės konferencijos internetu

Įmonėms nuotolinės konferencijos internetu atvėrė naujų galimybių. Naudodami tokius įrankius kaip „Zoom“, galite surengti nuotolinius efektyvius verslo susitikimus su darbuotojais, klientais ir valdybos nariais, nepaisant vietos, kurioje esate jūs ar žmonės su kuriais bendraujate. Pasinaudoję nuotolinių konferencijų įrankiais galėsite bendrauti kelyje ar tiesiog nebūdami biure.

Naudokite Skype, kad palaikytumėte ryšį

Kaip ir nuotolinės konferencijos internetu, „Skype“ ir kiti pokalbių su vaizdu įrankiai gali padėti plėtoti asmeninius santykius nors ir fiziškai nesant kartu. Šios skaitmeninės priemonės yra arčiausiai „realaus gyvo“ bendravimo. Pokalbių su vaizdu metu galite ne tik kalbėti, bet ir skaityti žmonių kūno kalbą bei išreikšti emocijas. Here is a great overview of why communication skills are important.

As the leaders of their organizations, CEOs are expected to effectively communicate with their stakeholders, customers and employees.

Paveikslėlis Nr. 2 - Apžvalga, kodėl bendravimo įgūdžiai yra svarbūs.

Tikimasi, kad vadovai, kaip savo organizacijų lyderiai, efektyviai bendraus su suinteresuotosiomis šalimis, klientais ir darbuotojais.

Tačiau norint visada būti dėmesio centre, reikia tam tikrų bendravimo įgūdžių. Turite užtikrinti, kad darbuotojai būtų patenkinti ir kad visi jaustųsi taip, lyg būtų įtraukti į svarbiausius įmonėje vykstančius įvykius. Iš esmės jūsų darbas yra nustatyti visos organizacijos toną.

1. Bendraukite artimiau

Kiekvienas sėkmingas vadovas deda ypatingas pastangas, kad pažintų savo komandos narius kaip asmenybes. Būnant biure įsitraukite į neoficialius pokalbius. Parodykite susidomėjimą savo darbuotojų, partnerių ir klientų gyvenimu ir būkite pasirengę pasidalyti kai kuriomis savo gyvenimo asmeninėmis detalėmis. „Kuo žemesnis jūsų pjedestalas, tuo labiau jie telksis už jūsų.“ Alexandra Levit, Įkvėpimas darbe.

2. Pabrėžkite pagrindinius dalykus juos kartodami

„Buvau daugybėje renginių ir klausiausi kai kurių didžiausių savo srities lyderių, kurie pasakoja apie savo požiūrį, ir tai, ką jie sako, yra nuostabu, bet man nuolat sunku prisiminti pagrindinius dalykus. Kaip lyderis nenoriu toks būti ir ypač kaip kalbėtojas, todėl stengiuosi pakartoti pagrindinius punktus, kad pabrėžčiau tai kas svarbu ir nebūtų prarasta nė viena mano argumentų dalis.“ Robas Fultonas, Audio Luminaries

3. Aktyviai klausykite

Dalis puikaus bendravimo yra aktyvus klausymasis. „Geriausi komunikatoriai, kuriuos žinau, yra ir geriausi klausytojai. Klausydami gerbiate žmogų, su kuriuo kalbate, taip pat girdite ir suprantate jo požiūrį. Tada galite suformuluoti prasmingą atsakymą.“ Andrew Thomas, „SkyBell“ durų skambučiai su vaizdu.

4. Atminkite, kad visada turite būti „įsitraukęs“

„Visada būkite įsitraukęs, kad ir kur būtumėte. Visi visada jus stebi ir turėtumėte būti pasirengęs viskam, ką darote. Puikiai bendraujantys žmonės visada pasiruošę nežinomybei: būkite toks žmogus.“ Peter Daisyme, Hostingas

5. Lengvai prisitaikykite prie bet kokios situacijos

„Dažnai kaip vadovas turite aiškų vaizdą, kur norite būti, kaip norite ten patekti ir kokių veiksmų reikia imtis norint pasiekti savo tikslus. Bendraudami su kitais, turite turėti omenyje, kad kartais tenka prisitaikyti prie situacijos, ypač jei ji nėra tokia, kuri jus tenkina.“ Stanley Meytin, True Film Production

6. Nuraminkite auditoriją

„Puikūs komunikatoriai turi būdą nuginkluoti savo auditoriją, kad jaustųsi ramiau. Ar kada nors pastebėjote, kad prezidentas Obama vietoj „žmonių“ vartoja žodį „liaudis“ arba kaip jis į savo kalbas įsiterpia žodį „žinai“? Tai du geri pavyzdžiai, kaip puikus komunikatorius bando nuraminti auditoriją

raminančia kalba ar šnekamosios kalbos frazėmis.“ Andrew Schrage, „Money Crashers“ asmeniniai finansai

Bendravimo įgūdžių reikia beveik visose gyvenimo srityse:

- Specialistas turi turėti galimybę efektyviai bendrauti su klientais ir kitais specialistais.
- Labai svarbu ugdyti bendravimo įgūdžius.
- Geri bendravimo įgūdžiai gali pagerinti jūsų gyvenimo būdą ir palengvinti jūsų santykius su kitais.

Skaitmeninės komunikacijos vertė

Pradėkite užduodami keletą klausimų. Ką reiškia bendravimas? Tiksliau, kiek skaitmeninė komunikacija yra svarbi jūsų gyvenime? Nesvarbu, ar tai būtų asmeninis gyvenimas, ar verslo aplinka, pokalbiai ir įsitraukimas daugeliu atvejų iš tiesioginio akis į akį perėjo prie skaitmeninio.

Verslo pasaulyje bendravimas yra nepaprastai svarbus sėkmės komponentas. Tai suteikia pridėtinės vertės įmonių paslaugoms ir produktams, suteikia autoritetą ir balsą bei palengvina reikalingų atsiliepimų surinkimą iš klientų.

Bendravimas – tai keitimosi idėjomis, jausmais, informacija, žiniomis, faktais, nuomonėmis ir emocijomis procesas tarp siuntėjo ir gavėjo. Efektyvus bendravimas – tai tinkamos žinutės siuntimas tinkamam gavėjui tinkamu laiku tinkamu kanalu, siekiant pakeisti gavėjo žinias, požiūrį ir elgesį. Tai yra dažnas iššūkis asmenims, grupėms, tarptautinėms įmonėms, vyriausybėms, tautoms ir visam pasauliui. Asmenų, grupių, visuomenių ir tautų ateitis labiausiai priklauso nuo jų gebėjimo efektyviai bendrauti su kitais globalizacijos ir komunikacijos eroje.

3 | Orientavimasis skaitmeninėje aplinkoje

Kad ir kokia būtų įmonės ateities vizija, norint augti, reikalinga transformacija. Kadangi skaitmeninės technologijos siūlo naujus būdus užmegzti ryšį, bendradarbiauti, vykdyti verslą tai liečia visų verslo funkcijų esmę ir netgi organizacijų valdymo būdus.

Skaitmeninė aplinka yra integruota komunikacijos aplinka, kurioje skaitmeniniai įrenginiai sąveikauja ir valdo turinį bei veiklą. Konceptija pagrįsta skaitmeninėmis elektronikos sistemomis, kurios yra integruotos ir įdiegtos pasaulinei bendruomenei. Pagrindiniai skaitmeninės aplinkos komponentai paprastai apima svetaines, debesų serverius, paieškos sistemas, socialinių tinklų priemones, mobiliąsias programėles, garso ir vaizdo įrašus bei kitus žiniatinklio išteklius.

Skaitmeninė verslo aplinka apima visus išteklius, kurie yra kompiuteris, mobilusis įrenginys arba elektroniniu pagrindu veikiantis organizacijos išteklius integruotoje sistemoje. Jei organizacija vykdo verslo veiklą per internetą ar bet kurią kitą elektroninių ryšių sistemą, įskaitant el. svetaines, el. paštą, optimizavimo paieškos sistemų strategijas, socialinių tinklų rinkodarą, podcast'us, internetinius

seminarus, tai ji šią veiklą vykdo skaitmeninėje aplinkoje. Vykdydami šią veiklą savo skaitmeninėje aplinkoje, jie susiduria su sąveika, sandoriais ir santykiais su kitų organizacijų skaitmenine aplinka. Galiausiai pasaulinė verslo bendruomenė dalyvauja visapusiškoje skaitmeninėje aplinkoje.

Dauguma skaitmeninių įmonių sutelkia dėmesį į vertės kūrimą naujose pagrindinės veiklos srityse arba naudoja skaitmenines technologijas, kad paskatintų augimą, pajamas ir našumą taip, kaip tai neįmanoma naudojant tradicinius modelius.

Įmonėms gali būti naudinga peržiūrėti bendrus skaitmeninio verslo elementus ir palyginti juos su savo verslo modeliais. Tai yra keletas tendencijų, kurios skiria skaitmeninį nuo tradicinį procesų.

Naudokite esamas technologijas, kad sumažintumėte išlaidas, rinktumėte duomenis ir suteiktumėte geresnę klientų patirtį. Skaitmeninės įmonės sutelkia dėmesį į konkurencinius pranašumus, kuriuos įgyja technologijų pagalba, nesvarbu, ar tai sumažina pridėtines išlaidas, ar suteikia naujos vertės savo klientams.

Priimkite skaitmeninės transformacijos koncepciją ir tam reikalingus kultūrinius pokyčius. Diegiant ir valdant skaitmenines paslaugas gali prireikti organizacinių pertvarkų, ypač dėl to, kad atsiranda naujų vaidmenų, o IT daugiau prisidedama prie strateginių sprendimų.

Išbandykite naujus verslo modelius, kuriuose klientų aptarnavimas yra skaitmeninės strategijos centre. Žmonės dažnai yra pasirengę išleisti daugiau už išskirtinį klientų aptarnavimą, todėl tai yra pagrindinis skaitmeninės ekonomikos skirtumas. Verslo modeliai, skiriantys didelį dėmesį klientų pasitenkinimui, ilgainiui sutelks dėmesį į skaitmenines paslaugas, nes vis dažniau žmonės teikia pirmenybę skaitmeninei patirčiai.

12 mokymo modulis, pavadinimu "Pagrindinė rinkodaros veikla", siūlo mintį, kad interneto svetainė yra būtina bet kokiam verslui. Svetainė yra ekonomiška ir klientai ją gali lengvai pasiekti. Ypač gerai geografiškai, kai neįmanoma atvykti patikrinti produktų, šiuo atveju gyvulių. Nesvarbu, ar svetainė naudojama kaip brošiūra apie ūkį, norint paskelbti ūkio pavadinimą, ar iš tikrųjų parduoti produktus internetu, svetainė gali padėti pakelti rinkodarą į kitą lygį be didelių investicijų. Taip pat labai svarbu greitai reaguoti į el. laiškus, žinutes ar užklausas, ypač šiais laikais, kai žmonės nori kuo greičiau gauti informaciją ir atsakymus į jiems rūpimus klausimus. Versle svarbūs visi komunikacijos kanalai ir į tai būtina investuoti, norint pasiekti daugiau žmonių.

Neatsilikite nuo naujovių! Šiais laikais visi turime išmaniuosius telefonus ir dažniausiai bendravimui naudojame įvairias programėles, tačiau šios programėlės gali būti naudojamos ir reklamai (pvz., „Instagram“, „Facebook“ ir kt.) Taip pat per šias programėles galima susisiekti su klientais ir rasti naujų. Jie gali žiūrėti jūsų trumpas istorijas (pavyzdžiui, „Instagram“ ar „Facebook“) ir pamatyti jūsų gyvūnus bei kitus su jūsų ūkiu susijusius dalykus. Dar viena itin populiari platforma – „YouTube“, kurioje galite dalintis ilgesniais ir išsamesniais vaizdo įrašais apie savo ūkį ar net naudodamiesi šia platforma ieškoti kitų ūkininkų vaizdo įrašų apie gyvulių auginimą ir ko nors iš jų pasimokyti.

Be to, nuolat kuriamos naujos programėlės, kurios yra skirtos ūkininkams, kad jie galėtų stebėti gyvulius ir susijusius procesus santykinai bet kur, kur tik nori, todėl pagerėja gamybos efektyvumas ir gyvūnų gerovė.

Keletas programėlių kiaulių augintojams:

• AHDB Pork programėlė **“The Practical Pig app”** suteikia prieigą prie įvairių trumpų vaizdo klipų, kuriuose demonstruojami praktiniai ūkio valdymo metodai. Pramonės ekspertų parašytuose,

pasakojamuose ir demonstruojamuose vaizdo įrašuose gyvulių augintojai parodo, kaip atlikti svarbias kasdienes užduotis, kad palengvintų kiaulių auginimą.

- Zoetis programėlė **“The Show Pig”** suteikia naudotojams naudingą bandos valdymo įrankį, skirtą padėti kiaulių augintojams. Joje pateikiami rekomenduojami veisimo ir skiepijimo protokolai, datos ir priminimai.

- **“FeedSmart app”**. Atsižvelgiant į pagrindinius kintamuosius, pvz., priežiūros reikalavimus, gyvūnų augimą, laktaciją ir kt., šis nemokamas skaičiuotuvas gali suteikti ūkininkams tiesioginės informacijos apie jų gyvulių mitybos poreikius, pašarus ir jų paskirstymą.

- **“FarmHedge app”**. Visapusiška programėlė, sujungianti ūkininkus su keliais žemės ūkio pramonės sektoriais, ši žemės ūkio verslo programėlė leidžia vartotojams tiesiogiai susisiekti su pašarų, trąšų, įrankių ir kt. produktų tiekėjais. Tai leidžia gamintojams užmegzti asmeninius ir saugius darbo santykius, kartu sutaupant laiko ir pinigų.

Apibendrinant, mūsų pasaulis neįmanomas be naujausių technologijų. Šiais laikais sėkmingiau sekasi tiems verslams, kurie prisitaiko ir pritaiko naujoves, todėl skaitmeninimas yra būtinybė. Gyvulių augintojai, kurie nereaguoja į naujovių sukeltus rinkos pokyčius, dėl nusistovėjusios mąstysenos arba dėl baimės, dažniausiai praleidžia galimybes toliau plėtoti savo verslą.

4 | Kiaulių auginimo lauke principai ir būdai

Pagrindinis laisvai laikomų kiaulių auginimo principas – suteikti gyvuliams laisvą prieigą prie didelių žemės plotų, o tai susiję su dideliu gamtinių dirvožemio ir augalų išteklių naudojimu. Laisvai laikomų gyvulių sistemoje kiaulės gali visiškai išreikšti savo natūralų elgesį. Visgi būtina tinkamai tvarkyti aplinką, laikytis šiai gyvulių auginimo sistemai būdingų taisyklių ir naudoti specifines gamybos technologijas. Todėl ūkio vietos parinkimas, optimalus kiaulėms skirtos teritorijos suplanavimas, teritorijų atskyrimas, aptvėrimas tvoromis, apsauga nuo sąlyčio su laukiniais gyvūnais, vandens, pašarų, pastogės užtikrinimas, sveikatos, gerovės, kiaulių veislės pasirinkimas ir tinkamo bandos tankio palaikymas yra labai svarbus.

Laisvai laikomoms kiaulėms skirtose teritorijose turi būti išskirtos vietos, kur kiaulės aprūpinamos vandeniu, pašarais, taip pat vietos skirtos poilsiui, pastogei, knisimui, vėsinimuisi (purvo balose), pasikasmui, tuštinimuisi. Kiaulės dažnai trinaisi į medžius ir voliojasi purve, o tai padeda išlaikyti odą geros būklės, nes pašalinami parazitai. Be to, purvo voniose gyvūnai gali atsivėsinti, kai oras itin karštas, o tai labai svarbu, nes kiaulės neturi prakaito liaukų, išskyrus tas, kurios yra ant burnos.

Kiaulės yra aktyvios daugiausia ryte ir anksti vakare, kai didžiąją laiko dalį praleidžia ieškodamos maisto. Paprastai jos ilsisi po sutemų, o jų veikla yra sinchronizuota socialinėse grupėse. Kiaulės mėgsta palaikyti fizinį kontaktą viena su kita, o miegodamos ir ilsėdamosi dažnai guli liesdamosi. Toks elgesys joms neleidžia sušalti. Socialinis kiaulių elgesys yra labai išvystytas. Bandoje greitai susidaro stabili

hierarchija. Agresijos atvejų tarp gyvulių, juos veisiant laisvėje, pasitaiko retai, tačiau gali pasireikšti, kai maisto yra mažiau.

Laisvėje laikomos kiaulės patiria mažiau streso, nes turi didesnę judėjimo laisvę ir galimybę išreikšti natūralų elgesį, o tai padeda joms išlikti sveikoms. Ar kiaulės patiria stresą taip pat priklauso nuo to, kaip elgiamasi su gyvūnais. Ūkininkams labai svarbu būti empatiškiems ir kantriems. Be to, augintojai turėtų išmanyti apie kiaules ir jų poreikius bei turėti gerą stebėjimo pojūtį, kad galėtų nustatyti ligos ar su kiaulių gerove susijusių sutrikimų požymius. Galiausiai labai svarbu reguliariai ir tinkamai tikrinti gyvūnus.

Laisvai ganykloje laikomų kiaulių ligų kontrolė yra sudėtingesnė, nepaisant taikomų biologinio saugumo metodų. Todėl daroma prielaida, kad ligų prevencija turėtų būti pasiekta naudojant natūralų kiaulių imunitetą, kuriuo pasižymi tradicinės vietinės veislės. Esminis principas šioje auginimo sistemoje yra rotacija, kai kiaulės perkeliamos į naujas ganyklas. Tai padeda nutraukti parazitų gyvavimo ciklą ir sumažina patogenų kaupimąsi toje vietovėje. Be to, šioje auginimo sistemoje bandos dažniausiai būna mažesnės, o tai reiškia mažesnę gyvulių tankumą teritorijoje, o tai padeda sumažinti ligų plitimą.

Laisvai laikomų kiaulių auginimui reikia planuoti teritorijų išdėstymą, atsižvelgiant į rotaciją, kiaulių perkėlimą į kitus aptvarus, karantino zonas sergančioms kiaulėms ir personalo darbo optimizavimą. Ūkio teritorijai ir aptvarams aptverti naudojama tvora turi būti tvirta, patvari, tinkamo aukščio. Geriausia naudoti elektrinę tvorą. Galima naudoti tinklelį, vielą, vielos lakštus ar jų derinius. Tvoros turi neleisti kiaulėms peršokti ar lįsti pro apačią. Aptvarams atskirti kartais naudojamos mobilios tvoros. Kad kiaulės nepabėgtų ir neturėtų sąlyčio su laukiniais gyvūnais, fermos išoriniam perimetrui aptverti rekomenduojama įrengti kokybišką, patvarią tvorą. Laisvai laikomos kiaulės visada turi turėti galimybę patekti į sausą, švarią, pavėsyje esančią pastogę (pvz., namelį), apsaugantį nuo lietaus, vėjo, karščio ir šalčio. Šaltesnio klimato sąlygomis pastogių grindis reikia padengti pakratais, o karštesnio klimato sąlygomis būtina užtikrinti gerą ventiliaciją. Reguliariai keičiant namelių vietą, sulėtės dirvožemio degradacija ir augalų nykimas. Visos kiaulės turi būti šeriamos jų mitybos poreikius atitinkančiais pašarais. Vien ganykloje randamas édesys neužtikrina, kad kiaulės suvartos pakankamai pašaro. Jauniems gyvūnams ir visoms kiaulėms šaltu oru reikia papildomų pašarų. Be to, kiaulėms visą laiką turi būti tiekiamas geros kokybės, tinkamas kiekis vandens.

Tinkamai taikomos gerosios praktikos gali išspręsti konkrečias veisimo, organizacines ir gamybos problemas. Vienur naudojamos vietinės veislės, tokios kaip Gloucestershire Old Spot, Saddleback ir Tamworth. Šioms paršavedėms būdingas stipresnis motinystės instinktas. Jos atsiveda mažiau vadų, tačiau paršeliai yra energingesni ir turi didesnes galimybes išgyventi.

Įdomi organizacinė praktika – jaunų paršavedžių laikymas atskirose paršiovimosi kabinose, aptvertose elektros laidais, o tai padeda sumažinti paršelių mirtingumą. Taip paršeliai yra apsaugoti nuo kitų paršavedžių, kurios gali patekti į kabiną. Kita vertus, patyrusių paršavedžių paršiovimasis gali vykti ir grupiniuose garduose.

Esant šaltesniam klimatui, puikus gerosios praktikos pavyzdys – nameliuose padaryti tik vieną angą, kad būtų išvengta skersvėjų. Tuo pačiu metu turėtų būti užtikrintas didelis pakratų kiekis ir jų keitimas sušlapus. Švedijoje paršiovimosi kabinos yra šiek tiek nuožulniai esančiuose aptvaruose, kad nutekėtų vanduo, o tai padeda išlaikyti pakratų sausus. Jungtinėje Karalystėje nameliai dažnai dažomi atspindinčiais dažais, kad vasarą gyvuliai neperkaistų.

Kitas pavyzdys – jaunų arba naujai įsigytų kiaulių mokymas nesiveržti į greta esančius aptvarus naudojant elektrinę tvorą mažame dresavimo aptvare.

Taip pat gera praktika yra sumažinti pašarų nuostolius naudojant lovius, šėryklas ar betoninę plokštę, o ne pilti pašarus tiesiai ant žemės. Taip pat geriau naudoti granules nei miltus. Patariama naudoti uždengiamas šėryklas, kad pašarai nesušlaptų, arba jas įrengti tiesiog po stogu.

Kiaulių auginimas laisvėje turi ir teigiamą, ir neigiamą poveikį. Nauda yra susijusi su produktų, gautų iš geromis sąlygomis laikomų gyvūnų, verte. Be to, mėsos ir jos gaminių kokybė bei skonis yra unikalūs ir itin gerai vertinami vartotojų. Šios gyvulių veisimo sistemos privalumas – galimybė gyvulius laikyti kalnuotose ir saugomose teritorijose. Neigiami šios veisimo sistemos aspektai atsiranda dėl būtinybės skirti didelius žemės plotus ir neigiamo poveikio ekosistemai. Poveikis apima žalą augalijai, dirvožemio suprastėjimą, pvz., dirvožemio struktūros, tekstūros ir sudėties pokyčius. Didelė grėsmė yra patogenų buvimas aptvaruose, dėl kurių kartu su sudėtingomis aplinkos sąlygomis gali padažnėti užsikrėtimai infekcinėmis ar parazitinėmis ligomis. Štai kodėl biologinio saugumo priemonių ir gyvūnų sveikatos valdymo principų įgyvendinimas laisvai laikomų gyvulių ūkiuose yra sudėtingesnis. Tačiau taikant atitinkamus veisimo būdus, daugumai grėsmių sėkmingai užkertamas kelias ir jos netgi yra pašalinamos. Veiksmingi kovos su grėsmėmis būdai yra rotacijos, karantino ir skiepijimo programų naudojimas.

Laisvai laikomų kiaulių auginimas yra atsakas į besikeičiančius vartotojų pageidavimus, kurie vis dažniau ieško unikalių, kokybiškų maisto produktų, už kuriuos jie yra pasirengę mokėti didesnę kainą. Pirkėjai tikisi, kad gauta mėsa iš gyvulių, užaugintų ūkiuose, atitinka griežtai apibrėžtus auginimo standartus, įskaitant šėrimą ir gyvulių gyvenimo sąlygas. Žaliava, gauta iš kiaulių, auginamų laisvėje, dažniausiai naudojama vietoje gaminant regioninius ir tradicinius produktus, remiant regiono plėtrą ir saugant kultūros paveldą. Be to, laisvai auginamų kiaulių veisimo sistema leidžia auginti gyvulius mažiau palankiose ūkininkauti arba saugomose žemės ūkio vietovėse, taip užkertant kelią gyventojų mažėjimui šiose vietovėse. Tuo pat metu kaimiškų, vietinių veislių ar jų hibridų, prisitaikiusių sudėtingoms aplinkos sąlygoms ir pasižyminčių geru atsparumu ligoms, auginimas prisideda prie nykstančių genetinių rūšių apsaugos. Taigi kiaulių auginimas laisvai laikomas ekonomiškai, socialiniu ir aplinkosaugos požiūriu tvariu. Ekonominiu požiūriu tai generuoja ūkininkų pajamas tuose regionuose, kuriuose ūkiai yra įsikūrę. Ekologiniu požiūriu tai prisideda prie ekosistemos išsaugojimo. Kita vertus, ūkiai atlieka esminį vaidmenį išsaugant kultūros paveldą ir plėtojant socialiniu požiūriu mažiau palankias vietas.

5 | Kiaulienos produkcija: tradiciniai gaminiai, kultūros paveldas ir rinka

Kiaulių auginimo istorija eina koja kojon su žmogaus istorija. Europoje, Kinijoje ir Indijoje rasta fosilijų liekanų, datuojamų laikotarpiu nuo Mioceno iki viršutinio Terciario periodo. Kiaulių prijaukinimas ir pirmosios ūkininkavimo formos datuojamos 3500 m. pr. Kr. Mesopotamijoje (Irane ir Irake). Italijoje romėnai, kad ilgiau išlaikytų mėsą ją sūdė ir rūkė. Taip pat jie buvo pirmieji, kurie gamino dešras, kad palaikytų ilgesnį maisto galiojimo laiką. Viduramžių pradžioje kiaulės dar buvo auginamos laukinėje gamtoje ažuolynuose ir kaštonuose, tik vėlyvaisiais viduramžiais imta praktikuoti kiaulių laikymą tvartuose dar naudojant elementarius metodus ir technikas. Čia gimė kiaulių auginimo tradicija, o kai kurių tipiškiausių ir vietinių veislių genetinės šaknys siekia šį laikotarpį.

Primityvioji transformacijos fazė, kai viskas buvo daroma rankomis, iki šių dienų laipsniškai vystėsi link industrializacijos proceso, kuris, žymiai pagerinus higienos sąlygas, sugebėjo išlaikyti nepalietas tradicines gaminio savybes.

Yra keletas veiksnių, kurie prisideda prie aukštos kokybės mėsos gamybos. Tarp jų yra pagrindiniai kiaulių auginimo etapo elementai, įskaitant: kiaulių veislės pasirinkimą ir mitybą.

Kiaulininkystėje paprastai gali būti naudojami intensyvūs ir ekstensyvūs metodai. Kiekviena veislė turi savo ypatybes prisitaikymui prie aplinkos, gamybos rezultatams, mėsos savybėms ir dauginimuisi.

Nėra vienos geriausios veislės ar veisimo metodo, o tiesiog veislė, tinkamesnė galutiniam žaliavos panaudojimui, valdymo technikoms, auginimo vietai, veisėjui priklausančioms patalpoms, rinkos poreikiams. Dažnai renkantis veislę, ypač mažuose ūkiuose, atsižvelgiama ne tik į zootechninius ar ekonominius aspektus, bet ir tokius veiksnius kaip individualaus veisėjo asmeniniai įsitikinimai. Vietinės veislės (pvz., Italijoje Mora Romagnola, Cinta Senese, Casertana, Sarda, Calabrese, Juodoji Parmos kiaulė) yra ypač tinkamos auginti lauke, nes tai yra kaimiškos veislės.

Nuo apvaisinimo iki vėlesnio pardavimo į skerdyklą kiaulė prižiūrima visais jos gyvenimo tarpsniais, taikant struktūruotą dietą, atsižvelgiant į esamus poreikius ir galutinį produktą. Ypatingas dėmesys skiriamas gyvūnų gerovei, sveikatai ir higienai. Kasdien naudojant įvairias priemones bei laikant aplinkoje, kuri stimuliuoja gyvūnus, skatina jų augimą ir leidžia pasireikšti poreikiams.

Ūkio valdymas, veisimo tipo pasirinkimas ir gyvūnų gerovės valdymo būdai gali būti esminiai elementai, darantys didelę įtaką galutinio produkto kokybei.

Skerdimo fazė yra viena subtiliausių visoje tiekimo grandinėje, todėl ypatingas dėmesys skiriamas kiekvienu šio etapo momentu – nuo gyvūnų transportavimo į skerdyklą, skerdimo, perdirbimo ir iki gatavos produkcijos pardavimo įmonėms, platinimui ar tolesniam perdirbimui.

Kiaulienos perdirbimas skirstomas į pirmąją transformaciją, kurią iš esmės sudaro skerdimas ir pjaustymas, siekiant gauti šviežios mėsos gabalus, ir antrą transformaciją, susijusią su apdorotos mėsos gamyba. Veterinarijos tarnyba apdoroja skerdenas ir atlieka naują mėsos ir jos produktų patikrinimą, kad būtų užtikrintas jų tinkamumas naudoti. Užtikrinus mėsos sveikumą, skerdena siunčiama toliau, kur išpjunami nauji gabalai ir atskiriamos dalys, kurios bus naudojamos kaip šviežia mėsa, ir dalys, kurios bus siunčiamos kaip žaliava naudojama pramonėje.

Sąvoka saliamis reiškia labai plačią žalios arba virtos mėsos produktų ir maisto produktų kategoriją. Į gaminius beveik visada pridedama druskos, kartais gyvulinių riebalų, žolelių ir prieskonių bei kitų ingredientų ir konservantų. Vytinta mėsa gali labai skirtis, nes jos paruošimui gali būti naudojami skirtingi receptai ir skirtingi paruošimo būdai, kurie taip pat gali skirtis įvairiose teritorijose. Pagaminami ilgai negendantys maisto produktai, kuriuos galima vartoti net ir po ilgo laiko tarpo.

Prosciutto yra sūdyta mėsa, gaunama sūdant ir brandinant užpakalinę kiaulės koją. Etimologinis darinys kilęs iš gaminių procese naudojamos kiaulės dalies anatomicinio pavadinimo. Ši kiaulės dalis visame pasaulyje yra naudojama įvairiems gastronominiams gaminiams paruošti. Tarp vertingiausių yra du itališki gaminiai: žalias kumpis, kuris yra vienas garsiausių ir plačiausiai eksportuojamų itališkų maisto produktų pasaulyje, bei virtas kumpis, gausiai vartojamas visoje šalies teritorijoje.

Tradiciniai itališki delikatesiniai gaminiai parodo Italijoje pagamintų gaminių aukštą kokybę. Emilijoje-Romanijoje tradicijos ir aistra pagaminti aukštos kokybės produkciją apibūdina įmonės, kurios dešimtmečius taiko aukštos kokybės produktų, tokių kaip kumpiai, saliamiai ir įvairių rūšių dešrelės, ilgesnio išlaikymo ir brandinimo būdus. Iš 43 regione pripažintų SKVN (Saugomos kilmės vietos

nuorodos) arba SGN (saugoma geografinė nuoroda) produktų, 11 yra priskirtini kiaulių auginimo grandinei ir visi yra gauti laikantis griežtų taisyklių perdirbant kiaulienos dalis arba gaminant dešreles. Iš šio sektoriaus meistriškai pagamintų mėsos gaminių galima paminėti: Mortadella di Bologna SGN, Salame di Cremona SGN, Cotechino di Modena SGN, Zampone di Modena SGN, Coppa Piacentina DOP, Pancetta Piacentina DOP, Salame Piacentino DOP, Culatello di Zibello SKVN, SKVN Parma. Kumpis, SKVN Modenos kumpis ir itališkas Salamini alla Cacciatora SKVN.

Aplinka ir ganyklų teritorija šiame procese atlieka esminį vaidmenį. Oras ir jo drėgmė, žemė, kurioje yra ganyklos, kalvotumas ir lygumos, siaučiantys vėjai – tai elementai, kurie aktyviai prisideda prie produkto kūrimo ir ilgo brandinimo etapo. Yra įmonių, kurios gali unikaliai, išmintingai ir efektyviai išnaudoti visus šiuos veiksnius, paversti juos savo pranašumais ir užauginti puikias kiaules mėsai.

Europos Sąjunga atlieka itin svarbų vaidmenį pasaulinėje kiaulienos produktų rinkoje, pirmaujanti eksporto srityje – į trečiąsias šalis siunčianti daugiau nei 4,7 mln. tonų. Vokietija ir Ispanija yra pagrindinės gaminančios šalys, kurios sudaro 44 % visos pasiūlos, o toliau seka Prancūzija. Septintoje vietoje yra Italija, kurios dalis sudaro mažiau nei 5 proc.

Tačiau šiuo metu (2021 m.) kiaulienos vartojimo tendencija, tenkanti vienam gyventojui, mažėja, o pigesne ir sveikesne yra laikoma paukštiena.

Visų pirma, kalbant apie Europos Sąjungą, 2030 m. palyginus su 2019 m., kiaulienos suvartojimas vienam gyventojui sumažės 1,6 kg.

Iš tiesų vartotojui vis didesnę įtaką daro neigiami žiniasklaidos pranešimai, kurie turi būti atremti išryškinant ne tik kiaulienos ir jos gaminių maistines ir gastronomines ypatybes, bet ir saugos, sveikumo ir tvarumo ypatybes visuose tiekimo grandinės etapuose.

Be to, kiaulininkystės sektoriui, pasauliniu mastu, būdingas didelis neapibrėžtumas, daugiausia nulemtas dėl Afrikinio kiaulių maro (AKM) plitimo tiek Azijoje, tiek Europoje ir dėl jo pasekmių nenuspėjamumo.

Kiaulių auginimas ir mėsos perdirbimas yra kilęs iš senovės, kas laikui bėgant lėmė tradicinių aukščiausios kokybės produktų paplitimą Italijoje ir likusioje Europos dalyje, kur taip pat auginami gyvuliai.

Siekiant išlaikyti, bet ir išplėtoti kiaulių auginimo grandinę, labai svarbu pabrėžti tvarumo didinimo svarbą ir skirti didesnę dėmesį gyvūnų gerovei.

Ekstensyvūs lauke laikomų vietinių veislių ūkiai, kurie paprastai veikia nepalankiose gyvulių auginimui vietovėse, prisideda prie senojo genetinio paveldo ir zootechninės biologinės įvairovės, kurią būtina saugoti ir plėtoti, išsaugojimo.

6 | Klientų pasitenkinimo principai

Patenkinti klientai yra didžiausias prioritetas šiandieninėje verslo aplinkoje, todėl labai svarbu jais rūpintis, kad jie ir toliau lankytųsi jūsų parduotuvėje ir skleistų geras rekomendacijas savo šeimai, draugams, kolegoms ir kitiems. Pagrindinis šios temos tikslas yra paaiškinti, kas daro klientus patenkintus ir kaip įvertinti jų palankumą jūsų įmonei.

Klientų pasitenkinimas apibrėžiamas kaip matas, nustatantis, kaip įmonės teikiami produktai ar paslaugos atitinka klientų lūkesčius. Klientų pasitenkinimas yra vienas iš svarbiausių vartotojų ketinimo pirkti ir lojalumo rodiklių. Šiomis dienomis įmonės didžiausią dėmesį skiria savo klientų pasitenkinimui. Pirkėjų analizavimas ir produktyvus darbas siekiant padidinti klientų pasitenkinimą padeda išlaikyti senus klientus ir įgyti naujų. Įmonės atlieka klientų pasitenkinimo rodiklių tyrimus, siekdamas įvertinti, ar klientų lūkesčiai, verslo modelis ir vykdymas atitinka. Pirmenybę teikti klientų poreikiams yra naudinga norint sėkmingai plėtoti verslą. Įvertinęs klientų laimę, verslas gali rasti sritis, kurias reikia tobulinti.

Pagrindiniai klientų pasitenkinimo principai

Pirma – klientams labiau rūpi smulkmenos. Galėtume manyti, kad klientai vertina „pagrindinį dalyką“, tačiau iš tikrųjų jie apsidžiaugs arba nusivils dėl kokių nors smulkmenų, apie kurias net nepagalvojama. Todėl dėmesys smulkmenoms yra labai svarbus.

Antra – suvokimas yra vienintelė realybė. Galite manyti, kad turite kokybiškiausią produktą, paslaugą ar pakuotę, bet jei jūsų klientai to nesuvoks taip, kaip jūs, jie nebus patenkinti.

Trečia – svarbiausia yra personalizavimas ir pripažinimas. Geriausias jausmas, kurį klientai gali patirti, yra kai juos prisimena, kreipiasi į juos vardais ir tikrai įvertina.

Ketvirta – klausymasis ir apmąstymas. Aktyvus klausymasis labai efektyvus bendraujant su nusivylusiais ar net piktais klientais. Tai taip pat veikia bandant nustatyti jų poreikius ir norus bei įsivaizduoti veiksmingus jų problemų sprendimo būdus.

Penkta – poreikių, norų ir problemų valdymas. Neužtenka būti dėmesingam ir rūpestingam. Klientai nori efektyvumo. Tai gana sunku, nes jie nori aiškių, greitų ir tiesioginių savo problemų sprendimo būdų.

Šešta – aiškus pasitenkinimo ar nepasitenkinimo išreiškimas. Visada prašykite klientų pasakyti jums savo nuomonę akis į akį. Jei jie nėra patenkinti, jūs žinosite ir galėsite imtis reikalingų priemonių. Jei jie patenkinti, jie mielai pasakys, kad jūs pateisinote jų lūkesčius.

Vartotojų pasitenkinimo matavimo būdai

Klientų pasitenkinimo rodiklis yra svarbi klientų patirties metrika, leidžianti suprasti, kaip klientai jaučiasi naudodami jūsų produktus ar paslaugas. Ryšys su klientais yra vienintelis tikras būdas įvertinti klientų pasitenkinimą. Vienas iš labiausiai paplitusių klientų pasitenkinimo matavimo metodų yra

apklausos. Respondentai įrašo savo atsiliepimus atsakydami į klausimus su atsakymų variantais, vertinamuosius klausimus, atviro tipo klausimus ir kt. Klientų pasitenkinimo matavimo įrankiai gali padėti surinkti įžvalgas realiuoju laiku atliekant apklausas internetu.

Žemiau išvardintos kelios iš pagrindinių metrikų, kurios gali padėti užfiksuoti klientų pasitenkinimą ir paspartinti jūsų organizacijos kelionę link to, kad klientams perkant iš jūsų liks geri prisiminimai.

Vykdykite klientų apklausas

Norėdami gauti tikslių atsiliepimų, kuriuos galėtumėte panaudoti, kad paskatintumėte klientų pasitenkinimą, apklauskite klientus netrukus po to, kai jie pasinaudoja paslauga ar produktu. Yra įvairių būdų, kuriais organizacija gali atlikti klientų apklausas: naudodami apklausas internete, apklausti parduotuvėse, naudoti atsiliepimų formas, atlikti apklausas telefonu ir panašiai. Atminkite, kad jūsų klientai yra labai užsiėmę ir dauguma jų nesiryžta pildyti apklausų, nes tai atima jų brangų laiką. Norėdami to išvengti, jūs turėtumėte naudoti aiškią ir konkrečią apklausą.

Išmatuokite klientų pasitenkinimo rodiklį

Klientų pasitenkinimo rodiklis matuoja trumpalaikę jūsų klientų jaučiamą laimę įsigijus produktą ar paslaugą. Paprastai skalė svyruoja nuo labai nepatenkinto iki labai patenkinto, kuri dar skirstoma į nepatenkintas, neutralus, patenkintas.

Aukščiau aprašyta skalė prašo klientų gautą paslaugą ar pirktą produktą įvertinti nuo 1 iki 5, kur 1 reiškia labai nepatenkintus klientus, o 5 – labai patenkintus klientus. Surinkus norimo klientų skaičiaus balą, vidutinis gautas skaičius yra klientų pasitenkinimo rodiklis.

Aukštesnis klientų pasitenkinimo rodiklis reiškia didesnę klientų pasitenkinimą. Tačiau jis turi apribojimų, nes matuojamas tik neseniai atliktas sandoris su įmone.

Išmatuokite grynąjį rekomendavimo balą

Įsivaizduokite situaciją, kai jūsų klientai yra patenkinti jūsų pasiūlymais, bet nėra pasirengę rekomenduoti jūsų verslo kitiems. Tokia situacija susidaro, kai jie nėra tikri dėl jūsų įmonės ilgaamžiškumo, kad liktų patenkinti. Norint įvertinti rezultatus ir sekti klientų lojalumą, buvo pristatytas „Net Promoter Score“ (NPS). NPS matuoja tikimybę, kad klientas kam nors rekomenduos jūsų verslą.

Taigi tai nematuoja trumpalaikio pasitenkinimo įmonės siūloma produkcija, nes klientas privalo pagalvoti apie jam teikiamą paslaugą per tam tikrą laikotarpį ir kreiptis į draugą tik esant nuoseklumui. Taigi paprastas klausimas pagal NPS atrodytų taip:

Ar rekomenduosite mūsų įmonę savo draugams? 0–6 (Be šansų) – tai žmonės kritikai; 7–8 (galbūt); 9–10 (labai tikėtina) – tai reklamuotojai. Norėdami apskaičiuoti NPS, tiesiog atimkite kritikų procentą iš reklamuotojų procento. Didelis procentas reiškia, kad jūsų klientai išsiugdė lojalumo jausmą jūsų prekės ženklui ir yra pasirengę parekomenduoti jūsų verslą, tačiau mažas procentas reikš, kad jūsų klientai mano, kad jums trūksta nuoseklumo, kad jie liktų patenkinti.

Stebėkite klientų pastangų balą

„Customer Effort Score“ (CES) yra apie kitą aspektą, kai kliento yra klausama kiek jis pastangų turi įdėti, kad galėtų bendradarbiauti su jūsų įmone ir išspręsti savo problemas.

Apibendrinant galima pasakyti, kad klientų pasitenkinimas yra tai, kas lemia arba žlugdo bet kokį verslą. Jei jūsų klientai patenkinti, jie vėl ir vėl sugrįžta ir rekomenduoja jus kitiems. Bet jei jie nėra laimingi, jie lieka nuošalyje ir neigiamai atsiliepia kitiems. O socialinių tinklų amžiuje „iš lūpų į lūpas“ pareikšta nuomonė apie įmonę sklinda toliau ir išlieka ilgiau nei anksčiau.

7 | Tvarumo principai susiję su aplinkos ir biologinės įvairovės apsauga

Darnus vystymasis yra strateginis kiekvienos šalies dabarties ir ateities tikslas. Dabartinė plėtros koncepcija apima:

- vandens ir jūrų apsauga;
- biologinės įvairovės – floros ir faunos bei ekosistemų atliekamų funkcijų apsauga;
- tausojančių gamtos išteklių maisto gamimas;
- ekologiškos ekonomikos plėtra;
- tinkamas atliekų tvarkymas;
- žemės naudojimas ją tausojant: dirvožemio taršos ir erozijos mažinimas;
- kova su klimato kaita ir jos padariniais.

Kiekviena veikla, įskaitant agrarinę gyvulininkystę, yra tam tikru būdu paveikta aukščiau minėtų aspektų.

Veiksmai, skirti apsaugoti aplinką ir biologinę įvairovę, yra pagrįsti patirtimi ir įvairiomis žiniomis, kurios gali būti gana toli viena nuo kitos, tačiau yra tarpusavyje susijusios ir priklausomos viena nuo kitos:

- **istorija:** visais istoriniais etapais aplinka labiau nei bet kuris kitas veiksnys darė radikalią įtaką civilizacijų raidai ir kaitai;
- **geografija:** teritorijos apgyvendinimas, jos geofizinės ir geopolitinės įvairovės palaikymas yra tiesiogiai susiję su joje gyvenančių žmonių atsakingu elgesiu norint išsaugoti aplinką;
- **mokslas ir technologijos:** mokslo žinios tiesiogiai kyla iš žinių apie aplinką ir sustiprina jos apsaugą. Negali būti technologinės pažangos, kuri nepaisytų pagarbos aplinkai. Tai taikoma svarbiems politiniams ir pramonės sprendimams, taip pat kasdieniams žmonių pasirinkimams.
- **teisės aktai:** ES reglamentai ir direktyvos, nacionaliniai ar regioniniai reglamentai ir kt., kurie reglamentuoja, vadovauja ir valdo žemės ūkio gyvulininkystės veiklą šioje srityje.

Atsižvelgiant į šias sąvokas, tvarios plėtros tikslas – tinkamai valdyti agroekosistemas, taikant:

- **dirvožemio degradacijos ir erozijos mažinimą** – pvz., įvedant auginimo būdus, kurie užtikrina teisingą ir subalansuotą dirvožemio, oro ir vandens elementų naudojimą;
- **nepalankių aplinkos pokyčių lėtinimą kaimo vietovėse** – pvz., remiant veiklą, kuria siekiama išlaikyti kraštovaizdžio įvairovę, diegiant darnias praktikas visose srityse: nuo kultūros paveldo atkūrimo ir išsaugojimo iki tradicinių gyvulininkystės ir augalininkystės metodų atkūrimo;
- **ekologinių aplinkos pokyčių, kuriuos sukelia cheminių trąšų ir pesticidų naudojimo mažinimas** – pvz., diegiant integruotus, ekologinius ar biodinaminius auginimo metodus ar būdus, pagrįstus dirvožemio savybių ir derlingumo išsaugojimu, atsižvelgiant į vandens balansą, žemės dirbimą ir auginimo planų pasirinkimą bei biocenozės nevienalytiškumą;
- **vandens išteklių naudojimo mažinimas** – pvz., diegiant modernesnes ir efektyvesnes drėkinimo sistemas ir būdus, kurie prisideda prie dirvožemio vandens sulaikymo gerinimo, vandens

įsisavinimo ir suvartojimo racionalizavimo, humuso kiekio dirvožemyje palaikymo ir didinimo.

Tvaraus gyvulių valdymo pavyzdžiai:

- įvairių pašarinių augalų sodinimas pagal specifinius kiekvienos rūšies poreikius;
- pirmenybės teikimas ekstensyviems pusiau laukiniams ūkiams kai vykdoma ganyklų rotacija;
- nustatant dirvožemio derlingumą ir tipą, vietos klimato zoną ir reljefą atitinkantį gyvulių

laikymo normą;

- pesticidus, kuriuose yra cheminių molekulių, pakeičiant fitoterapiniais preparatais, siekiant apsaugoti entomofauną – įvairių paukščių rūšių maisto bazę;
- veisiant vietines veisles, nes jos yra kaimiškesnės. Taip yra kovojama su genetiniu išnykimu, kuris joms gresia;
- veisimo knygoje registruotų gyvūnų laikymas, leidžiantis tinkamai panaudoti ir net pagerinti genetinį potencialą;
- nuolatinis gyvulių sveikatos būklės stebėjimas ūkiuose, kaip numatyta valstybės galiojančiame teisiniame kontrolės ir prevencijos reglamente, siekiant kuo greičiau pastebėti bet kokias grėsmes sveikatai, kas leidžia išvengti ligų sukėlėjų plitimo taip išvengiant užkrėtimo bei pavėluoto vaistų vartojimo.

Tvarus apsaugos ir išsaugojimo vystymasis pasiekiamas taikant gerą žemės ūkio ir gyvulininkystės praktiką, kuria paprastai siekiama:

- prisidėti prie teritorijos apsaugos, mažinant žmogaus įsikišimo poveikį aplinkai, rūpestingai tvarkant žemės ūkio ir gyvulininkystės veiklą;
- įgyvendinant ekonominiu, aplinkosauginiu ir socialiniu požiūriu tvarų žemės ūkio modelį;
- supažindinant ūkininkus su jų pagrindiniu vaidmenimi ir būtinybe aktyviai dalyvauti kraštovaizdžio apsaugos ir biologinės įvairovės išsaugojimo srityse, taip pat palengvinant bendravimą su viešojo administravimo institucijomis.

Veiksmais, kurių reikia imtis, siekiama:

- atkreipti dėmesį į lankstumą laiko ir erdvės atžvilgiu, siekiant atsižvelgti į agropedologinių ir klimato sąlygų kintamumą, naujas žinias aplinkosaugos sektoriuje, gyvulių auginimo technikos tobulinimą ir skirtingos kilmės zootechninių atliekų bei biomasių apdorojimą, žemės ūkio produktų rinkos kryptis, taip pat naujus gyvulių šėrimo būdus;
- išsiskirti atsižvelgiant į teritorijos morfologines ypatybes ir skirtingus tradicinius agronominius augalų auginimo ir gyvulių veisimo būdus.

Darnios žemės ūkio plėtros ir aplinkos bei biologinės įvairovės apsaugos koncepcija gali būti taikoma ir laisvai laikomų kiaulių ūkiams. Tai apima šias veiklas: vietinių kiaulių veislių auginimas, taip pat gyvūnų gerovės ir etologinės pagarbos didinimas, teisingai parinktas gyvulių bandos tankumas ir tinkamai vykdoma žemės sklypų rotacija, tinkamų apsauginių aptvarų naudojimas, mėsos panaudojimas tipišku ir tradicinių produktų gamybai. Visa tai liudija, kad šis požiūris, nėra vien tik susijęs su gamybos apimčių didinimu, bet ir orientuotas į aplinkos tvarumo aspektus. Toks požiūris yra susijęs ne tik su ekonominiu gamybos efektyvumu, bet ir atsižvelgia į aplinkosaugos bei socialinio tvarumo aspektus. Būtent dėl to, kad šios temos yra labai svarbios, jos yra plačiai aptariamoms ir nagrinėjamos BREED nuotoliniuose mokymo moduluose.

Tvarus gamtos išteklių valdymas turėtų apimti ekosistemų atkūrimą, išsaugojimą ir stiprinimą, efektyviai išteklius naudojančios ūkininkavimo praktikos ir mažai anglies dioksido į aplinką išskiriančio ir klimato kaitai atsparaus žemės ūkio skatinimą. Apibendrinant galima pasakyti, kad trys pagrindiniai tvaraus žemės ūkio ramsčiai yra šie:

- tvari maisto gamyba, didinant žemės ūkio sektoriaus konkurencingumą ir gamybos pelningumą;

- tvarus išteklių valdymas, siekiant užtikrinti viešųjų gėrybių gamybą ir neutralizuoti klimato kaitos poveikį;
- subalansuota teritorinė plėtra, didinant žemės ūkio ir kaimo vietovių diferenciaciją.

8 | Tvarumo principai susiję su socialiniu pripažinimu

Maisto gamyba yra vis labiau orientuota į tvarumą. Vartotojai prašo produktų, kurie yra tvarios gamybos aplinkos dalis. Masinei produktų gamybai nebeteikiama pirmenybė, net jei kaina yra pati patraukliausia. Vartotojams patinka produktai, pagaminti laikantis aplinkos apsaugos ir gyvūnų gerovės principų. Tradiciniais metodais pagaminti gaminiai šiandien yra labiausiai vertinami, nes dažnai pasakoja įdomią istoriją ar sukelia gerus prisiminimus. Taigi gamintojai turi labiau stengtis gaminti produktus rūpestingai ir tinkamai gerbdami žmones, gyvūnus ir planetą.

Per pastaruosius du dešimtmečius vis daugiau vartotojų reikalavo etiškų gamybos sistemų ir tvirtino, kad atsisako pirkti produktus, kurie neatitinka gyvūnų gerovės reikalavimų. Todėl šiuo metu jai skiriama kur kas daugiau dėmesio. Gyvūnų gerovė yra plati sąvoka, kuri apima jų fizinę, psichinę būklę bei gebėjimą reikšti rūšiai tinkamą elgesį. Gyvūnų gerovė reiškia ir gerą gyvūno fizinę būseną, ir gerovės jausmą, ir tai, kad gyvūnas turi būti apsaugotas nuo nereikalingų kančių. Norint pasiekti patenkinamą gerovės lygį, būtina užtikrinti tinkamą priežiūrą, tinkamas gyvenimo ir maitinimo sąlygas bei ligų profilaktiką ir gydymą, kai jos atsiranda. Apibendrinant galima pasakyti, kad gyvūnai turi būti laikomi tokioje aplinkoje, kurioje jie galėtų laisvai patenkinti savo poreikius be jokio streso.

Vartotojai ne tik tikisi, kad bus užtikrinta gyvūnų gerovė, bet ir kad galutinis produktas atitiks jų lūkesčius, o tai yra daug sudėtingiau, nei atrodo. Gamybos grandinėje kiekvienas atskiras sektorius turi skirtingus poreikius. Taip pat jie turi atsižvelgti į kitų sektorių poreikius ir tuo pat metu visi turi reaguoti į vartotojų poreikius. Tai sukelia sunkumų valdant gamybos procesą, nes vėlesnių tiekimo grandinės grandžių poreikiai labai dažnai yra priešaringi. Pavyzdžiui, gaminant mėsą, ypač kiaulieną, sąvoka „kokybė“ turi labai plačią reikšmę, apimančią daugybę savybių, kurių svarba kinta priklausomai nuo atskirų gamybos grandžių poreikių, o dažnai ir atsižvelgiant į vartotojų gyvenimo būdą ir jų ekonominius išteklius.

Kiaulienos gamybos sistemą galima įtraukti į tris skirtingus etapus:

- pradinis etapas, kurio tikslas – pagaminti pakankamą mėsos kiekį, kad būtų patenkinti vartotojų poreikiai;
- tarpinis etapas, kurio metu, pasiekus kiekybinį tikslą, sutelkiamos pastangos optimizuoti gamybos procesą;
- trečiasis etapas, kurio tikslas – gauti kokybišką produktą, nepamirštant gamybos sąnaudų.

Taigi, augintojai yra priversti laviruoti tarp daugelio aspektų, kad patenkintų vartotojų poreikius, užtikrintų gyvūnų gerovę ir tvarumą.

7 modulyje pateikiami būdai, kaip pasiekti ir palaikyti aukštą gyvūnų gerovės lygį, įskaitant patarimus dėl maisto ir vandens vartojimo, klimato sąlygų, tinkamos pastogės parinkimo, pakratų, tinkamo erdvės

poreikio paskirstymo. Taip pat yra aptariama būtinybė gyvūnui išreikšti normalų elgesį ir bendrauti su kitais gyvūnais. Visa ši vertinga informacija, įskaitant patarimus ir gerąją praktiką, gali būti panaudota pradedant naują verslą.

Be to, 11 modulyje aptariami pagrindiniai aspektai susiję su mėsos kokybe. Jie yra susiję su genetiniu tobulinimu ir kryžminimu. Taip pat yra aptariami kokybės aspektai, susiję su mėsos spalva, tekstūra, skoniu ir kt. Viskas pateikiama aiškiai ir išsamiai, kad studentai sužinotų apie svarbiausius aspektus ir išvengtų klaidų būsimame versle.

Apibendrinant galima teigti, kad, išstudijavę 7 ir 11 modulius, studentai gebės apibūdinti gyvūnų gerovės principus ir su jais susijusį poveikį, taikyti rodiklius gyvūnų gerovei įvertinti, projektuoti laikymo sistemas, užtikrinančias gyvūnų gerovę, atsižvelgiant į įvairius klausimus, įskaitant teisinį reglamentavimą. Turinys palaiko idėją, kad gyvūnai turi teisę į gerovę, kuri šiais laikais yra tokia svarbi vartotojams. Be to, mokiniai mokysis analizuoti ir vertinti ryšį tarp žaliavos kokybės ir gaunamo perdirbto produkto.

9 | Žingsniai, vedantys nuo verslo idėjos iki tvaraus verslo kūrimo, užtikrinančio klientų pasitenkinimą, aplinkos ir biologinės įvairovės apsaugą ir visuomenės pritarimą

UNIVERSITY OF
THESSALY

Įmonės, net ir mažos, gali turėti stebėtinai didelį poveikį aplinkai. Jūs, kaip įmonės savininkas, nuspręsite, ar šis poveikis bus teigiamas, ar neigiamas. Darnus vystymasis versle yra vis dažnesnė aplinką tausojančių verslininkų naudojama praktika. Be to, vartotojai labiau nei bet kada anksčiau nori mokėti už aplinkai nekenksmingus gaminius, siekdami apsaugoti mūsų planetą ir išlaikyti ją nepakitusia ateities kartoms. Taigi šiandien įvairaus dydžio įmonės, reaguodamos į klimato kaitą, renkasi ekologiškesnes priemones, o jų klientai tai pripažįsta ir vertina.

2030 m. tvaraus vystymosi darbotvarkė, kurią 2015 m. priėmė visos Jungtinių Tautų valstybės narės, vykdys bendrą taikos ir gerovės žmonėms ir planetai planą dabar ir ateityje. Jos centre yra 17 tvaraus vystymosi tikslų (TVT), kurie yra skubus raginimas visoms šalims – išsivysčiusioms ir besivystančioms – imtis veiksmų pasaulinės partnerystės pagrindu. Šiais tikslais siekiama kovoti su klimato kaita, išsaugoti vandenynus ir miškus bei gerinti sveikatą ir švietimą. Be to, Jungtinės Tautos taip pat suformulavo penkis pagrindinius principus, atitinkančius visus TVT - penkis Ps. Yra keturi bendrieji Ps: Žmonės (angl. People), Planeta (Planet), Gerovė (Prosperity) ir Taika (Peace). Šie principai yra puikios gairės vertinant pažangą įgyvendinant visus tvarius vystymosi tikslus. Be to yra ir vienas į procesą orientuotas principas: partnerystė (Partnership).

Įmonės, kurios nori suderinti savo strategiją su TVT, turi vadovą, vadinamą TVT kompasu (SDG Compass). Šis kompasas suteikia informacijos, kuri padės suderinti jūsų įmonės strategiją su TVT ir įvertinti jos pažangą bei valdyti jų indėlį į bendrą TVT įgyvendinimą. Kompasas taip pat apima konkretų verslo priemonių rinkinį, kurį galima rasti Pasaulio tvaraus vystymosi verslo tarybos (PTWVT)

administruojamoje svetainėje.

Verslo pasauliui TVT įgyvendinimas yra protingas pasirinkimas ir atveria daug galimybių. Taigi nuo ko turėtume pradėti? Pradėsime nuo TVT, susijusių su mažmeninės prekybos ir vartotojų pramonės poveikiu. Tokie darnaus vystymosi tikslai yra „Atsakingas vartojimas ir gamyba“, „Švarus vanduo ir sanitarija“, „su klimatu susiję veiksmai“ ir kt., ir jie yra būtina sąlyga efektyviai veikiančiai visuomenei ir ekonomikai.

Per pastaruosius ketverius metus su klimato kaita kovojančios įmonės šešiais procentais viršijo pasaulinį standartą. Įgyvendintais veiklos patobulinimais pirmiausia siekiama sumažinti šiltnamio efektą sukeliančių dujų kiekį, žymiai sumažinti išlaidas ir sumažinti priklausomybę nuo gamtos išteklių. Pavyzdžiui, „WhiteWave Foods Company“ būstinė ketverius metus iš eilės gavo „ENERGY STAR“ ženklą, įrodantį, kad eksploatacijos metu sutaupoma sąnaudų. Kasmet yra sutaupoma 37 proc. metinių energijos sąnaudų dėl jų gamyklos atnaujinimo. Be to, siekdama sumažinti šiltnamio efektą sukeliančių dujų emisiją, bendrovė „Monsanto“ 2015 m. pirmą kartą atnaujino visas LED lempas. Dviejuose jų įmonėse Grinnelyje, Ajovoje, buvo sumontuoti nauji LED šviestuvai, dėl kurių pastatai ne tik buvo saugesni bet ir drastiškai sumažėjo energijos sąnaudos.

Jei pradėsite verslą, apsvarstykite šiuos devynis būdus, kaip padaryti procesą tvaresniu:

i. Gamybos priemonės.

- Pasirinkite tvarias medžiagas.
- Pasirinkite medžiagas iš sąžiningų prekybininkų.
- Pasirinkite medžiagas, kurios pagamintos iš perdirbamų, atsinaujinančių ir (arba) biologiškai skaidžių medžiagų.
- Praktikuokite ekologiškus pirkimus.

ii. Ekologiška pakuotė.

- Naudokite biologiškai skaidžią pakuotę.
- Nenaudokite netinkamų medžiagų.

iii. Tvarus laikymas.

- Pasirinkite aplinkai nekenksmingą įrenginį, kuriame oro kondicionavimui naudojama atsinaujinanti energija, pvz., saulės baterijos,
- pakuokite gaminius į ekologiškas pakuotes, o ne plastikines pakuotes, kurios teršia aplinką,
- Jei jums reikia išmesti nebereikalingus daiktus, apsvarstykite galimybę juos paaukoti, o ne išmesti.

iv. Ekologiška siuntimas ir pristatymas.

- Naudokite tvarius pristatymo būdus.
- Naudokite aplinkai nekenksmingas pakuotes.

v. Sumažinkite popieriaus naudojimą.

- Stenkitės naudoti kiek įmanoma mažiau popieriaus
- Jei turite naudoti popierių, tiekite savo biurui tik tvariai pagamintą perdirbtą popierių.

vi. Įtraukite savo darbuotojus.

- Suteikite savo darbuotojams galimybę dirbti iš namų.
- Skatinkite savo darbuotojus laikytis aplinką tausojančių įpročių.

vii. Padarykite savo patalpų erdvę tvaria, įmonės duomenis skaitmenizuokite.

- Apželdinkite aplinką.

- saugokite visą informaciją, kurią galite, skaitmenine forma (pvz., debesyje).

viii. Užsiimkite labdaringa veikla.

- Pradėkite akciją, pvz., pasodinkite medį už kas 10 parduotą produktą.
- Naudokite ekologišką žiniatinklio prieigą, kuri naudoja aplinką tausojančias technologijas, ekologinėms iniciatyvoms įgyvendinti.
- Paaukokite dalį savo pajamų aplinkosaugos programoms.
- Organizuokite lėšų rinkimo akciją savo bendruomenėje, kad skatintumėte ekologiškas iniciatyvas.

ix. Raskite įstaigas, kurios oficialiai teikia sertifikatus ekologiškoms įmonėms.

- Gaukite ekologiško verslo sertifikatą

Ūkiai ne tik prisideda prie šiltnamio efektą sukeliančių dujų išmetimo, bet ir susiduria su didele klimato kaitos pasekmių rizika. Pasaulio ekonomikos forumas nesugebėjimą sušvelninti klimato kaitos laiko pirmuoju pasauliniu rizikos veiksniu verslui. Tai rizika, kuri ir toliau didėja, kai didėja klimato kaitos padariniai. Įmonės susiduria su sumažėjusiu augalininkystės ir gyvulininkystės gamybos efektyvumu, tiekimo grandinės sutrikimais dėl ekstremalių oro sąlygų, gamtos išteklių stygiaus. Taip pat dėl ekstremalių oro reiškinių daroma žala pastatams ir kyla pavojus darbuotojų sveikatai. Be šių tiesioginių klimato kaitos padarinių, įmonės veikia ir socialinės jėgos. Įmonės dabar turi tam tikrų galimybių sumažinti šią riziką pasinaudodamos naujomis technologijomis, siūlomomis sumažinti šiltnamio efektą sukeliančių dujų kiekį. Kartu reikia pabrėžti, kad vartotojai vis labiau suvokia ir vertina tvaraus verslo praktikos svarbą.

Apibendrinant, įsitikinkite, kad galite taikyti praktiką, kuri palaiko tvarų vystymąsi, ir įrodykite tai tinkamais veiksmais. Atminkite, kad darni ūkio plėtra apima visų suinteresuotų šalių pastangas, o vykdomos veiklos organizacinė kultūra, pagrįsta aplinkosauginiu sąmoningumu, padės pasiekti darnaus vystymosi tikslus. Visada atminkite, kad nesvarbu, ar užsiimate kiaulių auginimu laisvai, ar turite parduotuvę, esate ūkio savininkas, nuomininkas ar vartotojas, visada galite imtis veiksmų, kad sumažintumėte neigiamą poveikį aplinkai.

Išvada

Kiaulių auginimas reikalauja žinių, įgūdžių ir tinkamo požiūrio, kad tai būtų pelningas verslas. Ūkininkas turi žinoti daug dalykų apie gyvulius ir ūkio valdymą, taip pat apie aplinką ir tinkamą gamybos procesą. Visa tai ir dar daugiau galima rasti BREED priemonių rinkinyje, skirtame tvarioms verslumo iniciatyvoms kokybiškoje kiaulių auginimo srityje.

Moduliuose gausu detalios informacijos, taip pat medžiaga yra papildyti vaizdo įrašais, nuotraukomis, tekstais iš mokslinių straipsnių, gerosios praktikos pavyzdžiais, interviu ir kt. Visa informacija pateikiama išsamiai ir įdomiai. Todėl ši medžiaga labai vertinga tiek esamiems, tiek naujiems ūkininkams, nes įgiję žinių gali pritaikyti jas savo ūkiuose.

Pradedantiesiems verslininkams tai labai praturtinantis žinių bagažas, kurį galima panaudoti siekiant išvengti daugybės klaidų, kurias galima padaryti, pradedant naują verslą. Problemos, susijusios su gyvūnų sveikata, mėsos kokybe, pavojumi aplinkai ir pinigų praradimu, gali tapti rimtu galvos skausmu, dėl kurio gali tekti net stabdyti verslą.

Esami ūkininkai taip pat gali rasti ką nors naujo ir naudingo, ką galėtų pritaikyti savo ūkiams arba rasti

sprendimus problemoms, kurių anksčiau negalėjo išspręsti. Be to, jie gali rasti naujų inovatyvių būdų valdyti savo ūkius, susijusius su rinkodara, internetiniu pardavimu ir kt.

Svarbu paminėti, kad šis kursas yra laisvai prieinamas internete, lengvai pasiekiamas vartotojų visame pasaulyje ir suteikia galimybę vartotojams lanksčiai ir įdomiai mokytis nuotoliniu būdu.

Literatūra

Visos toliau nurodytos atviros prieigos interneto nuorodos paskutinį kartą buvo atidarytos 2022 m. rugpjūčio 31 d.

2 skyrius

1. <https://www.skillsyouneed.com/ips/communication-skills.html>
2. <https://learn.uvm.edu/blog/blog-business/improve-communication-skills>
<https://blog.smarp.com/top-5-communication-skills-and-how-to-improve-them>
3. <https://www.inc.com/young-entrepreneur-council/14-best-practices-for-more-effective-communication.html>
4. <https://www.theseus.fi/bitstream/handle/10024/130178/Thesis.pdf;jsessionid=E593A996BC7ACF1FF747C4ECFB269F58?sequence=1>

3 skyrius

1. https://en.wikipedia.org/wiki/Digital_environments
2. <https://www.liferay.com/resources//digital-business>

4 skyrius

1. Arey Dale, Brooke Phil (2006). Animal Welfare Aspects of Good Agricultural Practice: pig production. *Compassion in World Farming*. Retrieved from: https://www.ciwf.org.uk/media/5492194/gap_pig_book_full.pdf
2. Edwards Sandra (2005) Product quality attributes associated with outdoor pig production *Livestock Production Science*. 94, 5 – 14. Retrieved from: <https://citeseerx.ist.psu.edu/viewdoc/download?doi=10.1.1.452.2630&rep=rep1&type=pdf>
3. Honeyman, Mark & McGlone, John & Kliebenstein, James & Larson, Ben. (2003). Outdoor Pig Production. Retrieved from: https://www.researchgate.net/publication/5130980_Outdoor_Pig_Production
4. Hyun-Suk Park , Byungrok Min , and Sang-Hyon Oh (2017). Research trends in outdoor pig production — A review *Asian-Australas J Anim Sci* Vol. 30, No. 9:1207-1214 September 2017. Retrieved from: <https://doi.org/10.5713/ajas.17.0330>, <https://www.animbiosci.org/upload/pdf/ajas-30-9-1207.pdf>
5. Kres̃imir, Salajpal & Karolyi, Danijel & Luković, Zoran. (2013). Sanitary Aspects Of Outdoor Farming Systems. *Acta Agriculturae Slovenica*. 4. 109-117. Retrieved from: https://www.researchgate.net/publication/292643482_SANITARY_ASPECTS_OF_OUTDOOR_FARMING_SYSTEMS
6. Mheen, Vermeer, Herman. (2000). Outdoor pig farming in the Netherlands. *Organic pig production in free range systems*. Retrieved from: https://www.researchgate.net/publication/40119966_Outdoor_pig_farming_in_the_Netherlands
7. Pulido Angel Felipe, Moreno Paula, Gaspar García, Francisco Javier Mesías Díaz, Alfredo Jesus Escribano Sánchez and Antonio Rodriguez de Ledesma Vega (2012) The traditional extensive free range pig farm: a sustainable or an endangered production system. Conference: 10TH European IFSA Symposium. Producing and reproducing farming

systems. New modes of organization for sustainable food systems of tomorrow.
Retrieved from: https://www.academia.edu/9440633/The_traditional_extensive_free_range_pig_farm_a_sustainable_or_an_endangered_production_system

8. Sundrum Albert, Weißmann Friedrich (2005). Organic pig production in free range systems. Published as: Landbauforschung Völkenrode Sonderheft 281. Retrieved from: https://literatur.thuenen.de/digbib_extern/bitv/zi037415.pdf

5 skyrius

1. <https://gransuinoitaliano.it/>
2. <https://prosciuttodiparma.museidelcibo.it/en/history/>
3. <https://prosciuttodiparma.museidelcibo.it/wp-content/uploads/sites/3/2018/02/Il-maiale-nella-tradizione-rurale.pdf>
4. <https://prosciuttodiparma.museidelcibo.it/il-prodotto/storia/>
5. <https://salamedifelino.museidelcibo.it/en/>
6. <https://culatellodizibello.museidelcibo.it/>
7. <https://azagricolarossi.it/>
8. <https://agricoltura.regione.emilia-romagna.it/dop-igp/temi/prodotti-tradizionali/carni-e-frattaglie-fresche-e-loro-preparazione-1>
9. <https://www.ismea.it/flex/cm/pages/ServeBLOB.php/L/IT/IDPagina/11379>

6 skyrius

1. <https://survicate.com/customer-satisfaction/importance-customer-satisfaction/>
2. <https://profbaeyens.com/2016/03/31/7-principles-of-customer-satisfaction/>
3. <https://www.thinkhdi.com/library/supportworld/2017/5-ways-to-measure-customer-satisfaction.aspx>

7 skyrius

1. https://www.mite.gov.it/sites/default/files/archivio/allegati/LINEE_GUIDA.pdf
2. PNGSL Code of Good Agricultural Practice
3. Directive 2009/147/CE
4. Directive 92/43 CE

8 skyrius

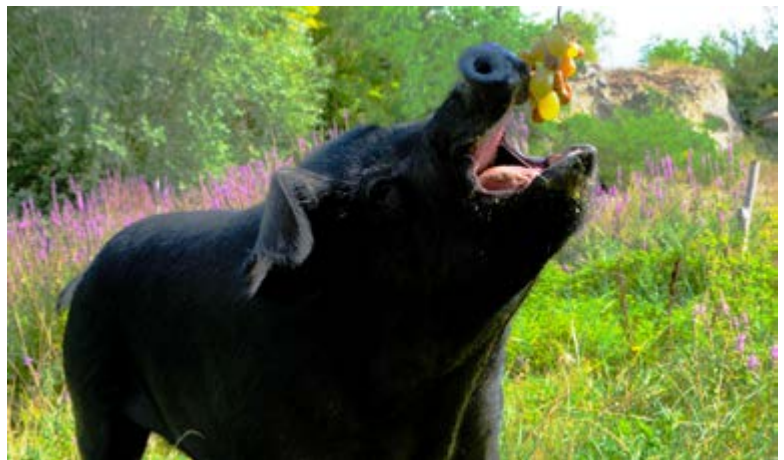
1. <https://www.pigprogress.net/Sows/Articles/2016/10/Sustainability-in-breeding-It-all-depends-on-the-definition-2905342W/>
2. https://ec.europa.eu/food/animals/animal-welfare_en

9 skyrius

1. van Tulder, R. (2018). Business & the Sustainable Development Goals: A framework for effective corporate involvement.
2. Ferwerda, W. (2015). 4 returns, 3 zones, 20 years: a holistic framework for ecological restoration by people and business for next generations (No. 1).
3. CRI & United Nations Global Compact. (2018). Integrating the Sustainable Development Goals into Corporate Reporting: A Practical Guide.
4. United Nations of Human Rights. (2011). Guiding Principles for Business and Human Rights: Implementing the United Nations "Protect, Respect and Remedy" Framework.
5. The Good Life Goals - Personal actions that everyone can take to support the SDGs. Retrieved from: <https://www.wbcsd.org/Archive/Sustainable-Lifestyles/News/Personal-actions-that-everyone-can-take-to-support-the-SDGs>

Breed)

Profesinio rengimo sistemos gerinimas pasitelkiant tvarų verslumą kiaulių veisimo procese

www.pigbreedtraining.eu

info@pigbreedtraining.eu

facebook.com/breed.pigbreedtraining

twitter.com/@BREED_News

